

dekretu ze dne 18. září 1786 čís. 577 a ze dne 24. října 1806 čís. 789 sb. z. s. lze povolití záznam zástavního práva pro veřejné dávky na pouhou žádost příslušného úřadu. Knihovnímu soudu jest jen zkoumati, zda návrh odpovídá předpisu § 14 a 94 knih. zákona, to jest, zda jest uvedena číselně pohledávka a nemovitost, na níž zajištění má býti provedeno. Žádost berního úřadu těmto požadavkům vyhovuje a proto právem první soud žádosti vyhověl. Okolnost, že žádost byla zapsána do exekučního rejstříku, na povaze její a na věcném vyřízení nemůže nic změnit.

Čís. 11485.

Kdo přijal splnění právoplatně uloženého závazku, nebyl bezdůvodně obohacen (§ 1431 obč. zák.), leč že by šlo o podvod nebo o jednání záludné.

Ten, kdo žaloval o plnění, věda, že mu žalovaný nic nedluhuje, jest povinen vrátiti mu, co žalovaný plnil jen následkem formelně právoplatného rozsudku, a nahraditi vzniklou škodu. Odsouzenému nelze po případe přičítati za zavinění, že se nebránil.

(Rozh. ze dne 18. března 1932, Rv I 1885/30.)

Antonín H. podal roku 1927 na Josefa U-a žalobu o zaplacení za vykonané práce. Josef U. byl rozsudkem pro zmeškání právoplatně uznán povinným zaplatiti zažalovaný peníz a také zaplatil. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se Josef U. na Antonínu H-ovi vrácení zaplaceného peníze a náhrady útrat dřívějšího sporu, tvrdě, že nebyl se žalovaným v obchodním spojení a že mu také nic nedluhoval. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Nesporno jest, že žalobce nebyl nikdy v obchodním spojení se žalovaným a že mu také nikdy nic nedluhoval. Pravým dlužníkem byl architekt Josef U. nikoli inž. Josef U., žalobce. Podle spisů Ck VII a) 883/27 je prokázáno, že žalobce hned po doručení žaloby ji soudu vrátil s tím, že se ho věc netýká. I přijetí rozsudku bylo žalobcem odepřeno a teprve po opravě jména »architekt Josef U.« na »inž. Josef U.« byl rozsudek doručen choti inž. Josefa U-a. Tuto změnu jmen navrhl zástupce žalovaného. Z toho plyne, že si žalovaný byl celé situace vědom a přece trval na doručení rozsudku žalobci inž. Josefu U-ovi, ač žaloval architekta Josefa U-a. Tím se stalo, že k zaplacení odsouzen byl nepravý dlužník. Žalovaný ovšem měl právo žádati o vydání rozsudku pro zmeškání, poněvadž se jeho odpůrce k prvnímu roku nedostavil, ale právo to nejde tak daleko, by žádal odsouzení osoby, o které ví, že s ní nebyl nikdy v obchodním spojení a jež mu nic nedluhovala, jen proto, že rozsudek pro zmeškání formálně je přípustný. A to se v souzeném případě stalo. Ač žalovaný věděl, že žalobce s ním nikdy neobchodoval a nic mu nedluhuje, trval na jeho odsouzení, to i tehdy, když se žalobce tomu vzpíral a zažalovanou pohledávku na něm exekučně vymáhal. Takové jednání odporuje dobrým mravům. Každý má

právo vykonávati své právo, ale vykonávání jeho nesmí jíti tak daleko, že se očividně chce působiti odpůrci škoda (§ 1295 druhý odstavec obč. zák.). Způsobil-li žalovaný tímto jednáním škodu, musí ji žalobci nahraditi. Žalobce zaplatil žalovanému, poněvadž k zaplacení byl odsouzen rozsudkem pro zmeškání. Plní-li někdo na základě pravoplatného rozsudku, není zpravidla oprávněn žádati zpět to, co plnil. Ale takový rozsudek předpokládá, že mezi stranami byl právní poměr, ze kterého se nárok, třebaže neodůvodněný odvozuje. Takového právního poměru tu není. Odsouzení žalobce nastalo jen shodou mylných okolností. Žalobce zaplatil dluh, který proti němu nikdy nebyl po právu a žalovaný dluh proti němu vymáhal, ač věděl, že žalobce mu není nic dlužen. Tím se žalovaný na úkor žalobcův bez újmy svého práva proti pravému dlužníku obohatil a proto jest žalobce dle § 1431 a 1435 obč. zák. oprávněn plnění to žádati zpět. Při tom jest zcela lhostejno, zda může dluh na pravém dlužníku býti vydobyt, čili nic. Jde tu o žalobu z důvodu obohacení a náhrady škody a proto právem byla námitka věci rozsouzené zamítnuta. Je tudíž žalovaný povinen vrátiti žalobci nejen co i s úroky mu zaplatil, an se tím na úkor žalobcův obohatil, nýbrž i útraty, které žalobci svým neoprávněným jednáním způsobil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobou z důvodu obohacení nelze se ovšem domáhati vrácení toho, co bylo plněno na základě rozsudku. Žalobě vadila by námitka věci rozsouzené (res. judicata pro veritate habetur). Kdo přijal placení pravoplatně uloženého závazku nebyl obohacen bezdůvodně a nelze připustiti, by oklikou přes § 1431 obč. zák. pokud se týče § 1435 obč. zák. byl zvrácen podklad sporu pravoplatně rozhodnutého, pokud se týče rozsudkový výrok, nabyvší právní moci (srovnej rozh. čís. 9696 sb. n. s.). To však neplatí, jde-li o podvod neb o jednání záludné. Námitce věci rozsouzené lze tu čeliti replikou Isti. Ten, kdo nabyl rozsudku Istivě, nemůže z něho uplatňovati právo, které by jinak neměl, a Istivě využívati formálního práva na úkor práva materiálního. V takovém případě musí se ukázati námitka věci rozsouzené neúčinnou, poněvadž je tu replika Istivosti. Právní řád nemůže dopomáhati k platnosti formálně nabytému právu, bylo-li ho nabyto Istivě. Zásada pravomoci musí ustoupit zásadě bezdůvodného obohacení a poškození činem nedovoleným. Zmařila-li vítězná strana obhajobu odpůrcovu nedovoleným činem nebo přičí-li se výkon dobrým mravům, přísluší odpůrci replika Isti. Táž zásada plyne i z ustanovení § 1295 obč. zák., podle něhož nesmí býti použito práva vědomě jen na škodu druhého. Proto použití práva na vydání rozsudku pro zmeškání, děje-li se vědomě proti právu na škodu odpůrcovu, zavazuje k náhradě. Nelze sice všeobecně souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že, plní-li někdo na základě rozsudku, může oprávněně žádati plnění zpět jen, je-li tu právní podklad, že mezi stranami byl právní poměr. I kdyby tu nebylo právního

poměru váže přece rozsudek strany, leč by byla na straně oprávněného lešť nebo užití práva vědomě na škodu odpůrcovu, jak bylo vyliceno. Protože žalovaný podle zjištění nižších soudů věděl, že mu žalobce nic nedluhuje a přece svým právním zástupcem ho žaloval, činil tak lstivě a zřejmě lstivě proti dobrým mravům a vědomě na škodu žalobcovu vymohl placení nedluhu, an materielně nebyl vůbec žalobce k placení zavázán a zažalované částky zaplatil jen v důsledku formálně pravo-
platného rozsudku — jest povinen to, co obdržel bez důvodu, vrátiti a nahraditi žalobci též vzniklou tím škodu. Žalobci nelze přičítati za provinění, že se nebránil. To, že se nedostavil k spornému jednání, bylo by mu lze přičítati za vinu, kdyby se ho spor mohl týkati, ale, ana mu byla doručena žaloba, jež na jeho správnou adresu a titul nezněla, nýbrž na architekta Josefa U-a, nemohl předpokládati, že žalovaný, věda, že mu nic dlužen není, proti vši slušnosti bude trvati na jeho odsouzení.

Čís. 11486.

Není vadou odvolacího řízení ve smyslu § 503 čís. 2 c. ř. s., učinil-li odvolací soud, vyhověv výtce, že první soud nepřipustil svědka, zjištění podle svědecké výpovědi tohoto svědka v jiných spisech, odvolatelem rovněž k důkazu nabízených.

Protokol o výslechu svědka jest veřejnou listinou, tvořící plný důkaz o tom, že svědek skutečně vypověděl, co bylo v protokolu do-
svědčeno.

Jednání na oko (§ 916 obč. zák.) záleží v tom, že strany v oba-
polném srozumění činí na venek projevy vůle, neodpovídající jejich pravé vůli, jak ji mezi sebou projevily. Slouží-li takové předstírání vůle k zastření jiného stranami skutečně zamýšleného právního jednání, po-
suzuje se toto jednání podle své pravé povahy.

Bylo-li v písemné smlouvě (v informaci) uvedeno nájemné nižší, než bylo mezi stranami smlouveno, není toto smlouvené nájemné ne-
platné, nýbrž neplatný jest simulovaný údaj listiny (z důvodů berních).

Uznání vzájemné pohledávky namítané započtením a souhlas, aby byla od žalobní pohledávky odečtena, jest disposičním úkonem strany, který může býti učiněn s právním účinkem i v dovolacím řízení.

(Rozh. ze dne 18. března 1932, Rv I 2217/30.)

Proti žalobě pronajímatelky o nedoplatek činže 3.000 Kč namítl žalovaný započtením vzájemnou pohledávku 435 Kč 20 h z důvodu, že za nájmu provedl za pronajímatelku opravy k udržení předmětu nájmu. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaného potud, že přisoudil sice žalobkyni zažalovanou pohledávku, uznal však po právu vzájemnou pohledávku žalovaného namítanou započtením a uznal proto žalo-
vaného povinným zaplatiti žalobkyni jen 2.564 Kč 80 h.